

Jesucristota San Juantau Yeu Machiriakähui

Jesucristo áu yeu machiriak

1 ¹Jü Jesucristota áu yeu machiriakähui, ä nésahui joame am jüneetuanakë béchïbo, Diosta ä mákakä pámani, juka läuti yeu huéenakemta. Huanäi ä jüneriatebok, ángeltamak Juantau ä bíttuak. ²Juan Diosta noki nooka, entok Jesucristota bétana huemta nooki, entok sime juka ä bíchakähui.

³Diosta tü éeri jípure, jü Diosta noki nokame, entok jume ikäi Diosta profecía jíkkajame, jöjterita ériame entok ä jïapo áman jíápsame. Bueítuk jü taahuari béja yúmaseka huéiye.

Juan jume Ásiapo guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim tebotua

⁴Ínapo, Juan jume guóy búsan Jesucristota sualhuäpo nau anim joomemmehui. Diosta tühua entok yánti éehuame enchimmaki, jü éni, entok chë bannaataka jíápsaihui, entok äbo yebijnakeme, entok jume guóy búsan espíritum banko rey nésaupo kátekamta bíchäpo aneme,

⁵entok Jesucristo, sime huitti ä bíchakäu lütüriateme. Áapo jü kësam-riapo kókkolam násuk jíabitekame, entok jume reyim béppa yäura úttiata jípureme ä iä pámani, jü itom nákekame entok jume itom Dios bejrim ä ójboy báksiakame. ⁶Huanäi reyim entok sacerdototempo itom yáuhuak, ä Dios Áchay béchïbo. Ä úttihuaeme áa béchibotunake, entok jü buere úttiära ániapo ayukame, jíba huásu-huásuktiampo. Júnentunake.

⁷Íén beja, namupo äbo huéiye! Entok sime pusim ä bínnake, entok jume ä takahua kúrusit kókosi ä yáakame junne. Entok sime jume pueblom ániat aneme jikot jíakam ä buanrianake. Jeehui, Júnentunake.

⁸“Ínapone jü Alfa entok jü Omega, jü bat huéeme, entok jü ä chupëpo huéeme”, ínel jiaahua jü Señor, jü én aneme entok bannaataka aneihui, entok jü yebijnakeme, jü sime úttiärata jípureme.

Jü Yoremta Üusi bít-huakahui

⁹Ínapo Juan enchim hermaano entok jikot anhuäpo

(Apocalipsis 1:9)

enchim jáläekame, Diosta reytaka néshuepo entok Jesucristotat yanti boobít-huäpo. Isla Patmos ti téhuaakapone aaney, Diosta noki béchĩbo, entok Jesucristota huatemmeu ín nokä béchĩbo. ¹⁰Ínapone Espíritu Santota úttiära bétuk aaney Señorta taahuaripo. Huanäine nok jáhuita ín ama bétana jikkajak, trompeetata jáhui bénaka, tüisi kusisi, ¹¹ínel jáka:

—Ínapone jü Alfa éntok jü Omeega, jü késampo entok jü ä chúpëpo huéeme. Libropë ä jiojte, juka em bíchähui. Huanäre guóy búsan Cristota sualhuäpo nau animmeu ä bíttua, Ásiapo jomemmehui: Efeso pueblhúi, Esmirna pueblhúi, Pérgamo pueblhúi, Tiatira pueblhúi, Sardis pueblhúi, Filadelfia pueblhúi, entok Laodicea pueblhúi.

¹²Kúaktekane, ä bít bábareka, juka inou nokamta. Huanäine guóy búsan kanteelam áma jájábua huame oropo yáarim bitchak. ¹³Jume guóy búsan candeleros násuk éntok, huépülak Yoremta Üusi bénakne bitchak, guókimmeu núkisi sánkokamta. Jenotahuit áman éntok cinto orota jípurey. ¹⁴Ä kóbba entok ä choonim, tósalitukaimme, kabara bóata bénasi, entok sá pam bénasi. Ä pusim éntok, táijta béetë benaakay. ¹⁵Ä guókim éntok, bronceta bélojkosi horno táijpo buásata benaakay; ä jáhui éntok, yún báam tüisi kusisi kón huéchëpo benak nok jáhuiakay. ¹⁶Ä bátatana mámpo guóy búsan chókim jípurey. Ä tempo éntok, senu ejparam yeu huéiyey, náu bíchaa buahuiakay. Ä pujba éntok, täata benaakay, tüisi síme ä úttiäray ä machiriapo.

¹⁷Ä bíchakane éntok mukukamta bénasine huétchek, ä guókpo. Áapo éntok ä báta mámam ino béppa óreka, ínel inou jiaahua:

—Katè májhue. Ínapone jü kësampo huéeme entok jü ä chúpëpo huéeme, ¹⁸jü jíápsame entok jü mukilatukaihui. Bueítuk én éntok, jíba huásu-huásuktiapone jíápsa. Júnentunake. Entokne am jípure, jume kókkohua llaavem, entok jume infierno llaavem. ¹⁹Akè ä jïojte, juka jita em bíchakähui, entok juka én ayukamta, entok juka chúkula ikäi chäka ayunakemta. ²⁰Jü kaa át jüneeäuäpo ín bátatana mámpo guoy búsan chókkim em bíchakähui, entok jume guóy búsan candeleros oropo yáarim: Jume guóy búsan chókkim, guoy búsan iglesiammehuim ángelesim; jume guoy búsan candeleros oropo yáarim éntok, jume em bíchakähui, guoy búsan iglesiamme.

*Jü Diosta nooki Áasiau bíttuari
guoy búsan Cristota sualhuäpo
nau animmeu: Diosta nooki
pueblo Efesou bíttuari*

2 ¹Efeesopo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jïojte: “Ä bátatana mámpo jü guoy búsan chókim jípureme, jü guoy búsan oro candeleros násuk naa hueramame, ikäi nooka: ²Ínapone ä täya, juka em juähui, entok juka bétte tékilta joaka yánti em emo nüyëhui. Jume kaa türik joame katè am bibit péiya. Éntoke

am täya, jume apóstolpo emo náikiame kaa apóstolimtaka, bueítuk ára nókichipë ä téula. ³Jiokot ansulatake yánti jíápsa, éntoke át boobitchula, éntoke bétte tékilta joaka tekipuanala, ín téhuam em emo náké béchïbo, éntoke kaa kóm éiya. ⁴Tëne senu huémta em jípuremo kaa emót türe, bueítuk juka tua bat em nákeihuë tóij-la. ⁵Áhuë huáate, jáksë jiöbeka kón huétchek. Éntoke emo jíapsi kuaktiaka, juka bat em jojuaihuë yáuhua. Bueítuk kaa ä junëlituko, läutine emou yepsaka juka em candeleros enchi ühuaka sékana órenake, bueítuk kaa enchi emo jíapsi kuaktiako. ⁶Bueítuk íkäre jípure: juka kaa türik nicolaítam joähue kaa bibit péiya, ín kaa türëu ketchi. ⁷Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Juka yöokamtane, júya taka jíapsihuamta hueriamta ä buätuanake. Íri júya éntok Diosta paraíso násuk huéiyek.”

*Diosta nooki pueblo
Esmirnau bíttuari*

⁸Esmirna iglesiapo ángeltahuë jïojte: “Jü bát huéeme éntok ä chúpëpo huéeme, jü mukukame entok jíabeitekame, ikäi nooka: ⁹Ínapone em yáari täya, entok jiokot em bíthuähui, entok em poobëra. Të empo rikoë. Entokne am täya, jume bettek emo bétana nokaka emo judíom tíame. Të kaa junëli, ál-lam Satanásta sinagoogam. ¹⁰Katè májhue, juka jita emou huéenakepo.

Ímīri jü diablo cárcelpo huatem jóatebonake, enchim jiöbila béchībo. Huanārem guoj mamni táapo jio kot annake. Em mukēpo tájtē huitti éaka jíapsa. Huanāine ínapo enchi ä máknake, juka coronata jíba béchībo jíapsihuamta. ¹¹Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espírītu Santota Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui. Jü yöokamtahui, guosa huēpo kókkohuame kaa áu huéenake.”

Jü nooki pueblo Pérgamou bíttuari

¹²Pérgamo iglesiapo ángeltahuē jíojte: “Jü ejparam náu bíchaa buahuim entok buahui síbulay jípureme, íkai nooka: ¹³Ínapone símeta em joäu täya, entok ják em anēhui diablota bankot kátekäpo, të jíbe ín téhuam émomak jípure. Éntoke inot éehuamta kaa omoutela, huámēchi taahuarimmet jü Antipas kaa au náyoteka ín testigo enchim násuk ä mëhuak junne, jum Satanásta jóakäpo. ¹⁴Huatekne enchi béj-reka huémta jípure: bueítukim émomak áma aane, jume Balaamta majtiari kee tójame. Huäri Balacta majtiay, jáchin jume israelita usiarim am jioptuanakē béchībo, juka ídolommeu bíchaa näikiata am buänakēhui, entok kaa emo jubeka náu totöhuamta. ¹⁵Éntoke két áma am jípure, jume nicolaítam majtiarita kee tójame, juka kaa ín türēhui. ¹⁶Huäri béchībo, emoē jíapsi kuaktia; bueítuk kaa ä junēlituko, läutēlane emou yebijnake.

Huanāine ámemak náassuanake, ejparam ín tempo yeu huémmei. ¹⁷Jü nákakame ä jikkaijnake, juka Espírītuta jume iglesiammeu ä nokähui. Juka yölataka áma yeu sikamtane, juka maná éSORITA am buätuanake, éntokne ket ili téta tósalik ä máknake. Jü ili tétat éntok, huépul téhuam bemela át jíofteri; júmēi kaabe täyanake, hua tétata mabetakame jíbba.”

***Diosta nooki pueblo
Tiatirau bíttuari***

¹⁸Tiatira iglesiapo ángeltahuē jíojte: “Jü Diosta Üusi, jü táji béetemta Bénasi pusekame, éntok bronze bélojkosi táijpo buásata Bénam guókekame, íkai nooka: ¹⁹Ínapone ä täya, juka em tékkil, entok jáchin em yore nákehui, entok Diostat em éähui, entok kaa emo ámpoleka huatem jita joriähui, entok yánti éaka em jíapsahui, entok jü chükula em yáakäu chē juebenakähui jü bat em yáakäu béppa. ²⁰Tēne enchi béj-remta huatek jípure: Jüri jámut Jezabel áu profetä tífame ä éäpo áman am majtia, të ä majtiabeyi am bäi táttähua, jume ín nésauta joame, am náyote kaa emo jubeka nau am tö íaaka, entok juka ídolommeu bíchaa näikiata am buätuaka. ²¹Tēne béja taahuarim ä máksula, Diostau bíchaa ä jíapsi kuaktianakē béchībo. Të kaa áu jíapsi kuaktia báare; kaa emo jubeka náu totöhuamta jíba boojoria báare. ²²Huäri béchībo ínapone kókoay ä böyēpo ä tahuatua, entok jume kaa ä jubeka

áamak töyeme. Jìokot anhuäpone emo am bíttuanake, kaa türìk áamak johuamta bétana kaa emo am jíapsi kuaktiako. ²³Ä asoamne kókosi yáanake, bem kókkonakë béchìbo. Huanäi sìme jume igleesiam ä jüneriaka tahuanake, nee ájáriatukähui, kóbapo éerim éntok jíápsipo innëhuamta nee jüneriähui. Éntokne huéu-huëpulam ä máknake, juka enchim tekìpanuaka kobakäu béekik. ²⁴Të eme éntok, jume huatem Tiatirapo aneme, jume íkái doctrinata kaa jípureme, entok jume kaa ä täyame, juka Satanásta bétana obiachisi huémta, bempörim ä téttehuä bénasi, ínapone ínel enchimneu jiaahua: Kaitane béttek éntok enchimmet yéchanake. ²⁵Të juka enchim jípurèhui, kuttem ä buísse, ín yepsäu tájti. ²⁶Huaka yöokamta éntok ín tékil ériakamta símeta lüteu tájti, ínapone yäura úttiata ä máknake, naciónim, béppa. ²⁷Huanäi tepa kutkutti ámet nésaunake, sisiguok jíbebiayi, éntokim ili sótöri babupo yári bénasim jámtiana, ín Áchay bétana ín ä mabetakä bénasi. ²⁸Éntokne buere chókita kethuey yeu sisimemta ä máknake. ²⁹Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Sardisiu bíttuari

3 ¹Sardispo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jïojte: “Jü guoy búsan Diosta espíritum jípureme, entok

jume guoy búsan chókkim, íkái nooka: Ínapone em tékil täya. Téhuame jípureka jíápsa, tërë mukila. ²¡Katë koptelaka símekuchë suuhua! Juka huatek emou tahualatë kutti nüye, kee jee ä lüteyo. Bueitukne ä bil-la, juka em joähui kaa ä yúmalähui, Diosta bíchäpo. ³Áuhuë huáate, juka em mabet-läbehui, entok em jíkkaij-läbehui; éntoke ä éeriaka emo jíapsi kuaktia. Bueituk kocheka enchi aneyo, lak-ronta bénasine emou yebijnake. Éntoke kaa jüneenake ják horapo emou ín yebijnakèhui. ⁴Të yorememe kaa tua jaikim Sardispo jípure, bem súpem kee chicha yáame. Ímëri ínomakim rejtinake, totösalik sánkoka. Bueituk ínomakim rejtipo yúmala. ⁵Jü yöokame tósalik sánkotuana entokne ä téhuam kaa tuchanake, jum libro jíapsihuäpo; entokne ín Áchayta bíchäpo ä téhuam yeu buíjnake, entok ä ángelesim bíchäpo. ⁶Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Filadelfiau bíttuari

⁷Filadelfiapo Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jïojte: “Íkái nooka jü santo, jü tua lütüriapo ájária, jü Davidta llavem jípureme. Jü ä éetapokäpo, kaabe ára ä pát-páttia; entok ä páttiakäu, kaabe ára ä étapo: ⁸Ínapone juka em tékil täya. Íäri béchìbone em bíchäpo puerta étaporita tóij-la. Íkári kaabe ára ä páttia. Bueitukë

kaa tua úttiak jiöbe, tërë ín noki eeriala, éntoke ín téhuam kaa omoutela. ⁹Ímine Satanásta sinagogapo anemene emou rúktia, jume kaa lútüriapo emo judíom tíame, tem kaa judíom, ál-lam ára nókichi. Ínapone emou am rúktituanake, entokne em guókpo emou tónnommea am jáptetuanake, am jüneenakë béchíbo, enchi ín nákehui. ¹⁰Bueítuk juka noki kaa huanti jiapseka ä bobitchaka em ériakä béchíbo, ínapo ket enchi érianake, hua taahuarit síme ániat jikot anhuäpo, jume ániat buíapo jiápsame jiöbila béchíbo. ¹¹Éni ímí, ínapo láuti yebijnake. Em jípurëhuë kutti buísse, bueítuk juka em coorona, kaabeta enchi ä úhukaanakë béchíbo. ¹²Juka yöokamta, ín Diosta tiöpopone ä pilar kechanake, entok huämi kaibu éntok yeu simnake. Entokne ín Diosta téhuam át jiojtenake, entok ín Diosta buére jóära téhuam, jü Jerusalén bemela. İri ín Diosta áttia, téhueka bétana kóm huéiye. Entokne ket ín bemela téhuam át jiojtenake. ¹³Huä nákakame ä jikkaijnake, juka Espírituta jume iglesiammeu ä nokähui.”

Jü nooki pueblo Laodiceau bíttuari

¹⁴Laodicea Cristota sualhuäpo nau animmeu ángeltahuë jiojte: “Jü júnentume, jü huitti ä bíchakäu lútüriateme, jü kësam huëpo síme Diosta yáakähui, ínel jiaahua: ¹⁵Ínapone em tékil täya. Katë sébbe, éntoke kaa tátta. ¡Bueítuk chë türi éiyey, empo

sébiako, o táttaytuko! ¹⁶Të ili enchi súkkatukä béchíbo entok kaa sébeka kaa em táttaakä béchíbo, ín tempone enchi yeu bísatnake. ¹⁷Bueítuk empo ínel jiaahua: Ínapone riiko, entokne chë rikotula, entok kaita inou bëye. Të katë jüneiya, kaita al-leehuamta emót ayuakähui, éntoke jikot maachi. Poobëe, líptie, éntoke kaa sánkok. ¹⁸Huäri béchíbo ínapone consejota enchi mákka: orota táijpo buásatane inou enchi jinnü íaa, em rikotunakë béchíbo. Éntoke súde tósalim jinnuka am sánkote, kaa tiusi bichitaka em hueramnakë béchíbo. Éntoke koliiriota em pújpo huáttia, em bínnakë béchíbo. ¹⁹Ínapone kutti nokaka kökosi am bébba, jume símem ín nákehui. İari béchíbo emuë ériaka, emo suaya éntoke emo jíapsi kuaktia. ²⁰Ínapone én ímí puertata poona. Bueítuk jábe ín nokäu jikkajaka, juka

(Apocalipsis 3:20)

puertata étapokätek, áune kibaknake, entokne kúptey áamak jibuánake áapo entok ínomaki. ²¹Juka yöokamta, íno náaponä yejtetuanake, ín banko rey nésaupo, jachin ín yöoka entok banko rey nésaupo ín Áchaymak nee yejtekä bénasi. ²²Huä nákakame ä jikkajjnake, juka Espíritu Santota jume Cristota sualhuäpo nau animmeu ä nokähui.”

Jü téhuekapo Diosta yörihuähui

4 ¹Chúkula ikäi simsuko anä bitcha, téhuekapo puerta étaporita; Jü jáhui bát huéeme ín jikkajakähui, trompeeta jáhuíta bénasi inou nookak, ínel jáaka:

—¡Ábe jámu! Huanäine enchi am bíttuanake, juka chúkula yeu huéenakemta, íkai simsuko.

²Huanäine sej chukti Espíritu Santopo taahuak. Íneline banko rey nésaupo téhuekapo yéchata bitchak, jum banko rey nésaupo éntok, seenuk áma kátekamta.

³Jü áma kátekame éntok, téta jaspe entok cornalina ténaakay. Jum banko rey nésaupo chíkola éntok senu kurues ama órekay, esmeraldata bénaaka. ⁴Jum banko rey nésaupo chíkola, veinticuatro banko rey nésaupim jokay. Veinticuatro yoiyöturim áma jokamene bitchak, totösalik sánkokame, coroonam oropo yáarim kóbat jípureka. ⁵Jum banko rey nésauta bétuk éntok, yúku bérokti entok yúku omtira jáhuimak áma yeu huéiyey. Jü banko rey nésauta pújapapo éntok, guoy búsan lámparam

tájijy bétey. Ímëri beja jume guoy búsan Diosta espíritum. ⁶Jü banko rey nésauta pújapapo éntok, bahue bík-riota bénaka áma bökay, cristalta bénaka.

Jü banko rey nésauta chíkola éntok, jume naiki jiápsame áma jábuekay, pújapapo entok amatana yún puseka. ⁷Jü bát huéeka jiápsame leonta bénaakay. Jü guósa huépo huéeme éntok, beceerota bénaakay. Jü bájkun huépo huéeme éntok, yorem pújapata bénak pújbakay. Jü naikiku huéeme éntok, águila nilata bénaakay. ⁸Jume naikika jiápsame éntok, huéuhuépulakam búsan másam jípurey. Áme chíkola entok bétuku pusimmeyim tápuniakay. Taahuapo entok tukaarit naa búrujti katim yáateka ínel jiaahuay:

Santo, santo, santo,
jü Señor Dios,
ä úttiäray símeta ára joame,
hua jiápsaihui, entok jiápsame,
entok hua äbo yebijnakeme.

⁹Entok jíbba huame jiápsaka ä baysahueme lóoriata entok yörisi maachik banko rey nésaupo kátekamta am máká bélëki, juka síme huásu-huásuktiapo jiápsamta, ¹⁰jume veinticuatro yoiyöturim áahuim tónommia jájapte, jü banko rey nésaupo kátekamta pújapapo, entokim ä yöre, juka huásu-huásuktiapo jiápsamta; entokim bem coroonam banko rey nésaupo kátekamta pújapapo öore, ínel jáaka:

¹¹Señor, empo ä mabetpo yúmala, juka lóoriata, entok em yörihuamta,

entok juka úttiärata;
bueituk empo simeta yáala,
entok em ínel éäpom ayka,
entokim yáataka ími aayuk.

Jü Kabara entok jiösia bitiyari

5 ¹Huanäine jü banko rey nésaupo kátekamta bátatana mámpo, senu librom órekame bitchak. Huáijhuatana entok yeutana át jiojterim, guoy búsan sellokari. ²Huanäine senu ángelta úttia yaurata jípuremta bitchak, tüisi kusisi chayeka nátemajemta: —¿Jábesu chë yörisi machi jäni, librom ä étaponakë béchibo?, entok, ¿jume sellom ä búttianakë béchibo?

³Kaabe aaney, téhuekapo, buíapo, entok buíata bétuk junne, jü jábe ára liibrom étaponakeme, entok kía am bít béchibo junne.

⁴Huanäine tüisi buan táytek, yúmalasi au jípuremta kaa téyhuaka béchibo, bueituk kaabe ára librom étapoy, entok kaabe ára am bitchay. ⁵Huanäi senu yöturi ínel inou jiaahua:

—Katë buaana, bueituk jü León Judáta yoremempo yeu simlame, Davidta bétana yoiyöturimmet yeu tómtilame, yölataka áma yeu simla. Jüri ára am étapo, jume liibrom, entok jume guoy búsan sellom ára búttia.

⁶Huanäine jü banko rey nésauta násuk entok naiki jiápsaka áma aneme násuk, entok yoiyöturim násuku, Kabaratane áma huéekamta bitchak. Mukiapo tóij-ritaka kókosi yáarita bénaakay. Guoy búsaním ahuaqay, entok guoy

búsaním pusekay. Huámëi ínel jume guoy búsan Diosta espíritum síme ániat bíttuarim. ⁷Huanäi banko rey nésaupo kátekamtau rúkteka, librom ä bátatana mámpo ä jípureü nüka. ⁸Huanäi jume librom ä nüko, jume naiki jiápsaka áma aneme entok jume veinticuatro yoiyöturim jü Kabaratahuim tónommia jáptek. Simetakam arpam jípurey, entokim copam oropo yáarim jípurey, inciensoy tatapunim. Ímëi jume santom oraciónim. ⁹Entokim bemela buikim buiikay, ínel jáfame:

Émpë am nüpo yúmala, jume liibrom,
entok sellom em étaponakë béchibo;
bueituk empo jiokot yáahuaka mëhuak,
éntoke em ójboy Diosta béchibo itom jínruk,
síme yöremraata, entok yún tábuasi nokame,
entok pueblom, entok naciónim.

¹⁰Éntoke Diosta béchibo réyesim entok sacerdotemsi itom yáala.

Huanäite ímë buíapo nésaunake.

¹¹Huanäine banko rey nésauta entok jume jiápsaka áma aneme entok jume veinte áma naiki yoiyöturim chíkola, ángelesim jáhuiatane jíkkajak, entokne am bitchak. Ímëi juebena millonimtukay. ¹²Tüisim kusisi ínel jiaahuay:

Jü Kabara jiokot yáataka mëhuakame,
jüri am mabetpo yúmala, juka úttiärata,

juka rikorata, jita täyahuamta,
juka tüisi úttiata,
juka ä yörihuaka entok símek
béppa uýjóriata,
entok juka ä úttilhuähui.

¹³Entok síme jü téhuekapo
yáari, entok buíata béppa, entok
buíata bétuku, bahuapo ayukame,
símetaka náu lópola ínëlim
jiaahuay:

Jü banko rey nésaupo
kátekamtahui,
entok Kabaratahui, bempörim
béchibotunake,
jü úttilhuame, jü yörihuähui,
jü símek béppa uýjória,
entok jü yäura úttiära, jíba
huásu-huásuktiapo.

¹⁴Jume naikika jíápsaka áma
aneme ínëlim jiaahuay:
—¡Júnentunake!

Huanäi jume veinticuatro
yoiyöturim bem pújbammeyim
múmüla chätuka ä yörek, juka
jíba yü huásu-huásuktiapo
jíápsamta.

Jume sellom

6 ¹Huanäine Kabarata bitchak,
sellota huépülak ä étapoko.
Jume naikika jíápsaka áma aneme
násukne huépülak jíkkajak, yúku
omtemta Bénasi jíamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

²Huanäine ä bitchak, kábay
tósálita. Huä át jikat kátekame
éntok, kúta huíköta jípurey;
entok huépü coronata mákhuak.
Huanäi yöoka áma yeu siika,
entok jíba yösimey.

³Juka guosa huépo sellota
Kabarata ä étapoko, juka guosa
huépo jíápsaka áma anemtane

jíkkajak, ínel jíamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

⁴Huanäi júchi senu kábay áma
yeu siika, kutkosi síkirika. Huä
át kátekame éntok, úttiärata
mákhuak, juka yánti jíápsihumta
buíapo ayukamta ä tejalnakë
béchibo, entok emo am súanakë
béchibo. Huanäi bueürum
ejparam mákhuak.

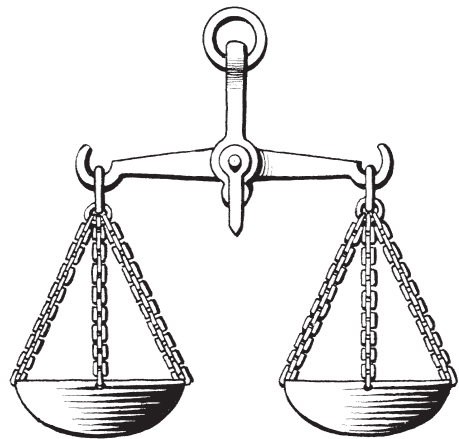
⁵Juka sellota bájikum huémta
ä étapoko, juka bájikum huépo
jíápsaka áma anemtane jíkkajak,
ínel jíamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

Huanäine senu kábay chukurik
bitchak. Jü át kátekame éntok,
ä mámpo bajkulata jípurey.

⁶Huanäine senu jáhuíta jíkkajak,
jume naikika jíápsaka áma aneme
násuku, ínel jíamta:

—¡Senu kilo tirijkom, senu
taahuari tékiltam bėj-re! Éntok,
¡báij kilo cebaadam, senu taahuari
tékiltam bėj-re! Të juka aceiteta
entok vinota, ¡katë áu suuhua!

(Apocalipsis 6:6)

⁷Juka sellota naikikum huémta
ä étapoko, juka naikikum huépo

jiápsaka áma anemtane jíkkajak, ínel jáamta:

—¡Binë huéeka ä bitcha!

⁸Ámanne remteka kábay sahuarik bitchak. Jü át kátekame éntok, muerte ti téhuaakay. Jü infierno éntok, áa sáu huéiyey. Huanärim úttiata mákhuak, buíata naikisi náikimterita huéeläpo, ejparammea am súanakë béchïbo, tébaayi, kökoayi, entok animal yoyolika buíapo anemmeyí.

⁹Juka sellota mamniku huémta ä étapok, altarta bétukne am bitchak, jume Diosta bétana bem nokakä béchïbo kókkolame, entok huitti Diostat éaka bem jiápsakä béchïbo. ¹⁰Entokim úttesi kusisi chaayey, ínel jáakari:

—¿Jauhuey tájti, Señor, santo entok tua ájáriame, Akë am bíttuanake, juka em úttia yäura, éntoke itom ójbo am béjtutuanake, jume ímï buíapo jiápsame?

¹¹Huanärim súpe totösálim mákhuak, entokim téjhuaahuak, júchi chúbala jimyore sáyhuaka, jume Cristota súalhuäpo ámemak anim yumäu tájti, entok bempörim bénasi két am kókkonakë béchïbo.

¹²Juka sellota búsaniku huémta ä étapokne ä bitchak. Huanäi jü buía tüisi áu yoyöak. Jü tää éntok, chukurisi taahuak, lutu sánkom bénasi. Mecha éntok tókti síme ójbota bénasi taahuak. ¹³Jume chókim éntok, téhueka bétana buíau kón huáttek, juka chuna óguota takam kón huáttia bénasi, jekata tüisi úttiaka am

yoyoako. ¹⁴Huanäi jü téhueka kaitatuk, jiösiata buekak náu bitiahuaka bénasi. Entok síme káhuim, entok bahuapo káhuim yeu jokame, sékanam jotek.

¹⁵Jume buíapo reyim, entok jume buéresi ériahuame, jume riikom, jume capitanim, jume yäurata jípureme, entok síme sáyhuaka, entok kaa sáyhuaka aneme, káu guójökum ésusuk, entok júyapo téta buérem násuku. ¹⁶Huanärim juya káhuimmeu entok téta buéremmeu ínel jiaahua:

—¡Ítochem kón huátte, éntokem itom éssó, hua yörisi machi banko yäurapo kátekamta bétana, entok Kabarata ómtira ito béppa anë bétana! ¹⁷Bueítuk jü buére taahuari bem ómtira béja yuumak. ¿Jábesu ára óusi huéeka taahuanake jáni?

Jume ciento cuarenta y cuatro mil sellotuarim

7 ¹Íkai simsuk éntokne naiki ángesim jäbuekame bitchak, ánia buíapo naiki kátana bëkatana. Júmei béja jekata kétchalatukay, jákun bíchaa junne, kaa jek íaaka, buíata béppa, bahueta béppa, entok kía jita júyata béppa junne. ²Täbui ángeltane ket bitchak, täata yeu huë bétana, jikau huémta, entok Dios jíápsamta sellota jípuremta. Huanäi tüisi kusisi ámet cháchayek, jume naiki ángesimmechi, jume úttiärata mákhuakammechi, buíatau entok bahuetau kaa tühuata bem ámeu yáanakë béchïbo, ínel ámeu jáka:

³—Kátem bát áu suuhua, jü buíatahui entok bahuetahui entok

júyammeu junne, Diosta nésauta joame kóba méjēku sellota itom am óresuk jübua.

⁴Huanäine am jikkajak, am jaikitukähui, jume sellotuarim: ciento cuarenta y cuatro miltukaimme, sime jume Israelta üusimmet yeu sákalame.

⁵Judátat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Rubéntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Gadtat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁶Asertat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Neftalítat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Manaséstat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁷Simeóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Levíitat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Isacartat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; ⁸Zabulóntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Josétat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim; Benjamíntat yeu sákalame, dóoce mil sellotuarim.

Juebénaka totösalik sánkokame

⁹Íkái simsuk éntok, juebena yóremraata sime naciónimpo jomemne bitchak, entok yóremraata kaa náu anim entok pueblom kaa nánalaik nokame, banko reypo kátekamta bíchäpo jäbuekame, entok Kabarata bíchäpo, totösalik sánkokame, bem mámpo éntok tako sáhuata jípureme. Ímēi éntok kara näikiatuy. ¹⁰Entokim tüisi úttia chaayey, ínel jíakari:

¡Jü jínëuria Dios banko reypo kátekamta bétana huéiye, entok Kabarata bétana!

¹¹Entok sime ángelesim banko reyta, entok jume yoiyöturim, entok jume naiki jíápsaka áma aneme, chíkolam jäbuekay. Huanärim banko reyta bíchäpo tónommia jáptek, kóm chätuka. Diostam yöreka ä úttilek, ¹²Ínēli jíaka:

¡Júneltunake! ¡Jü Diosta tühua, entok jü looria, entok jita täyahuame, entok jü Diosta baysahueka jíapsihuame, simem béppa yörihuame, jü úttiära, entok jü úttia kaa lüteme, itom Diosta béchibotunake, jíba yü huásu-huásuktiapo! ¡Júnentunake!

¹³Huanäi senu yöturi inou nookak, ínel jíaka:

—Ímēi totösalik sánkokame, ¿jábesamme? Entok, ¿jákun bétanasum äbo yáij-la?

¹⁴Ínapo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, émpē jüneiya.

Huanäi áapo ínel inou jiaahua:

—Ímēi ínel jume úttesi jiókot anhuäpo entok kökosi machikuu yeu sákalame, entokim bem sánkota báksiala, entokim Kabarata ójbopo totösalisi am básuala. ¹⁵Íäri béchibom Diosta banko rey kátekamta bíchäpom aane. Entokim taahuarit entok tukaarit naa búrujti ä tiöpopo ä nésahui johua. Jü banko reypo kátekame éntok ä jöota áme béppa cháanake. ¹⁶Katim napat tébäurinake, entokim kaa júchi bäi kókkonake. Jü taa kaa áme béppatunake, entok jita táttaria júne kaa ámeu ayunake. ¹⁷Bueituk

jü Kabara banko rey násuk aneme am suayanake, entok bää jiápsame yeu huëu bíchaa ámepat huéesimmake. Dios éntok jume bem pusim ópua tútenake.

Jü guoy búsan seello

8 ¹Juka guoy búsan sellota ä étapoko, jum téhuekapo yánti taahuak media horata huéeläpo. ²Huanäine guoy búsan ángelesim Diosta bíchäpo jábuekame bitchak. Huanärim guoy búsan trompeetam mákhuak. ³Chúkula täbui ángel áma yepsak. Huanäi altariu kíktek, inciensota áma táttaahuäpo oro ásusülik jípureka. Huanäi yún inciensota mákhuak, jume Diosta súaleka oraciónta joammak nahuä kütianakë béchíbo, oro altarta béppa banko reyta pújapó. ⁴Huanäi juári ángelta mámpo yeu siika, Diostau bíchaa, jü inciensota buiichia, jume Diosta súaleme oraciónmak náuhui. ⁵Jü ángel éntok, incensariota nüka. Huanäi óbammea ä tápuniak, altarpó ayukammeyi. Huanäi buíau kóm ä guótiak. Huanäi yúku omtiriam ayu táytek, éntok jáhuim, éntok yúku béroktiriam; buía éntok kët áu yoyoak.

Jume trompeetam

⁶Huanäi jume guoy búsan ángelesim guoy búsan trompeetam jípureme, akim am kujtaytek.

⁷Jü ángel bát huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téjam entok táji ójbomak náu

kütiahuak. Ímëri buíata béppa kóm guótiahuak. Huanäi jü júya bueere báisi näikimteri huéeläpo béekika tájjak, entok síme jü báso síali tájjak.

⁸Jü ángel guoyiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi júya káhui buëuruta bénaaka, táijpo béeteka, bahuéu kóm jímmaahuak. Huanäi jü bahue báisi näikimteri huéeläpo béekika ójbosi áu yáuhuak. ⁹Huanäi bahuepo jiápsame kókkok, jü báisi näikimteri huéeläpo béekika, entok jume barcom kët tejalhuak, báisi näikimteri huéeläpo béekika.

¹⁰Jü ángel bájiku huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi téhueka bétana huépul chóki buëuruka kachimbata bënasi béeteka kón huétchek. Huanäi jume bathuem entok báam yeu huëpo báisi näikimteri huéeläpo béekimmet kón huétchek.

¹¹Jü chóki éntok, “Chíburá” ti téhuaakay. Huanäi jume báam báisi näikimteri huéeläpo béekika chibusim aayuk. Huanäi yún yóremraa kókkok, jume báam chibusi ayukä béchíbo.

¹²Jü ángel naikipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäi jü täa báisi näikimteri huéeläpo béekika kaa türika taahuak; anëli ket jü meechea, entok jume chókkim. Júnëlim kaa machisi taahuak, juka báisi näikimteta ámet ayukamta, kaita machiriata ayunakë béchíbo, taahuata báisi näikimteri huéeläpo béekika, entok tukaapo junne.

¹³Sepne ä bitchak, entokne ä jíkkajak, senu ángel téhueka

násuk nēkamta, ínēli kusisi jámta:

—¡Ay, ay, ay, jume buíapo jiápsammehui! ¡Bueítukim abe trompeetam kuuse, jume huete báij ángelesim!

9 ¹Jü ángel mamniku huéeme trompeetata kúkusek.

Huanäine téhueka bétana senu chókita buíau kón huéchemta bitchak. Entok tüisi mékka kóm guójöriata llavem mákhuak.

²Huanäi juka guójöriata tüisi mékkak kömik étapok. Huanäi jü buiichia áma jikau siika, orno bueürupo buichiata yeu hué

bénasi. Huanäi jü täa entok jü jeeka kaa machisim taahuak, jü buichiria guójöriapo yeu huémta béchībo. ³Jum buichiapo éntok, guöchim yeu sájjak, entokim buíau kón huáttek. Huanärim útteata mákhuak, machilim buíapo aneme bénasi. ⁴Huanärim júya sárita buíapo ayukamta kaa nasonte sáyhuaka téjhuaahuak,

entok jita sárik junne, entok jita buére júyata junne, ál-la yoremem kaa Diosta seello kóba méjèriat jípureme. ⁵Të katim am súa ïaahuaka téjhuaahuak;

kíalim kökosi kaa pappehuamta ámeu joö ïaahuay, mamni metpo. Jü bem jóguo éntok, machil jujariata bénasi kökosi kaa papperisi innëtuy. ⁶Huámechī taahuarimmet éntok, jume yoremem kókkohuamta jariunake,

të kaibum ä téunake. Entokim kókkó péenake, të jü kókkohuame am tö búitinake.

⁷Jume guöchim éntok, kábäim náu nássuahuäu bíchaa kateme

bénasi jita jípurey. Kóbat éntokim coroonam oro áusülisi náu yáari bénom jípurey. Jü bem pújba éntok, yoremta pújba bénaakay.

⁸Jume chonim éntok, jámutta chomin bénaakay. Támim éntok, leonim támim bénaakay. ⁹Bem takahuam éntok sisiguok súpem bénakim jípurey, sontarom bénasi. Bem másam jáhui éntok yún

kábäim carrom náu nássuahuäu bíchaa tennë bénasi jíkkajituy.

¹⁰Machilim bénasim buásiakay, entokim bem buásiapo jiiikiam bénasi ä jípurey. Bem buásiampo éntokim jóguota jípurey, mamni

metpo jume yoremem bem kökosi jonákë béchībo. ¹¹Entok jü ángel guójöriapo mékka kóm yeu simlame áma reytaka nésahuey, bempörim béppa. Ìri éntok hebreo nokpo Abadón ti téhuak; griego nokpo éntok, Apolión.

¹²Jü jìokot jìayhuame bát huéeme simsuk, të ketune guoyika bëye.

¹³Jü ángel búsanipo huéeme trompeetata kúkusek. Huanäine senu jáhuita jíkkajak, naiki aahuám násuku oro altar Diosta bíchäpo órekaïpo. ¹⁴Jü ángel búsanipo huémthui, juka

trompeetata jípuremthui, ínel jiaahuak:

—Jume naiki ángelesimë búttia, buére bathue Eufretesta náapo súmarim.

¹⁵Huanärim búttiahuak, jume naiki ángelesim, juka yóremraata báisi näikimteripo huéeläpo bekik bem súanakë béchībo, bueítukim huäri horata, taahuata, metta, entok huásuktiriata

béchi'bo yeu púaritukay.

16 Jume sontarom kákabäeka näikiahuakamene jíkkajak. Guoy cien milloonimtukayme.

17 Júnelne am bitchak, jume kábäim, tenkupo bénasi, entok jume ámet josakame: Bem táhuichim sis'guokiy emo páttialatukay, síkilika táijta bénaaka, kútkosi tehuelika jacinto ténasi, entokim sahuaritukay, azufre ténasi. Jume kábäim éntok, leónta bénak kókokakay. Bem tempo éntok, tájji, buichiria, entok azufre yeu huéiyey.

18 Ìri báij huépo chibuk jekakä béchi'bo, jü yóremraa báisi näikimteri huéeläpo kókkok, jü táijta, buichiriata entok azufreta béchi'bo; bem tempo yeu huémtoyim ínel aayuk. **19** Jume kábäim úttiära bem tempo entok bem buásiat ayukay, bueítuk jume bem buásiam bakochim bébenaakay. Bem kóbay éntokim jábeta kókosi johuay.

20 Jü huate yóremraa, ìri chibu jeka yeu sikamtay kaa kókkokame, íkärím bíchaka júne kaa emo jíapsi kuaktiak, kaa türík bem joäu bétana. Jume lemooniom bem yóreü júnem kaa tójjak, oropo yáarim, tómi tósalipo, broncepo, tétapo entok kútapo yáarim junne. Ímëi ídolom; katim bitcha, katim jíkkaja, entokim kara naa kaate. **21** Entokim kaa emo jíapsi kuaktiak, jábeta bem mèlatukä bétana, móriata bem boojoria bétana junne, kaa emo jubeka náu jíapsihuamta bétana junne, entok bem jita ékbuä bétana junne.

Jü ángel ili librommaki

10 ¹Senu ángelta úttiakamtane bitchak, téhueka bétana kómhuémta namupo bítiataka ä kóba béppa éntok, kuruejta jípurey. Ä pújbahua éntok täata bénaakay. Ä guókim éntok táij béeteka jikau rúpaktemta bénaakay. ²Ä mámpo ili libro étaporim jípurey. Huanäi bátatana guókimmea bahueta béppa cheptek. Jume míkötana guókimmea éntok, buíata béppa. ³Huanäi tüisi kusisi cháchayek, leónta omteka ä jíä bénasi. Ä cháchaysuk éntok, guoy búsan yúku omtiriam jíahuim jíkkajjtuatëbok. ⁴Jume guoy búsan yúku omtiriam jiausuk, ínapone am jíojte báarey. Të téhueka bétana senu jíahuitane jíkkajak, ínel ínou jíamta:

—¡Akë am sellotua! ¡Katë yeu am buíbuise, jume guoy búsan yúku omtiriam nokakähui, éntoke kaa am jíjiojte!

⁵Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéeka im bíchakähui téhuekau jikau mámtëk. ⁶Juka jíba yü huásu-huásuktiapo jíápsamtau, ä noki perentak juka téhuekata yáalamta entok juka áma ayukamta, buíata entok juka áma ayukamta, bahueta entok juka áma ayukamta, bát kéchaka, ínel jiaahuak:

—Síme ánia búiteme béja chúppuk. ⁷Ál-la jü guoy búsan ángelta jíahui taahuarim yúmako, juka trompeetata béja ä kuj táyteko, juka Diosta éhuil éсотaka

jípurèhui ál-la síme chúpilataka tahuanake, áapörík jume ä nésaúta joame éntok PROFEETAM ä téjhuaakäpo ámani.

⁸Jü jáhui téhueka bétana ín jíkkajakähui júchi ínou nookak. Huanäi ínel jiaahua:

—Jü ángel bahueta béppa entok buíata béppa huéekamtahué huéiye. Huanärè jume ili libro étaporim ä mámpo ä jípurèhué nüye.

⁹Huanäine jü ángeltau siika, jume ili librom nee ä mák sáhueka. Áapo éntok ínel ínou jiaahua:

—Jínya, Akè am buäye. Huanäi em tópapè chibusi ámey éenake. Em tempo éntokim kákkanake, mumu sítörim bénasi.

¹⁰Huanäine jume ili librom ángelta mámpo nüka, entokne am buäka. Huanärim ín tempo mumu sítörim bénasi kákkaka taahuak. Tè nee am buäsuk éntok ín tópapone chibusi ámey éiyak.

¹¹Huanäi áapo ínel ínou jiaahuak:

—Úttia júchi bénasi én em noknakèhui, juka nokta Diosta bétana emou kóm yúmamta, büru pueblom bétana, naciónim bétana, tattäbui nókta nokam bétana, entok reyim bétana.

Jume guoyi Diosta testigom

11 ¹Huanäine ili bakata mákhuak, áy jujünaktehuä bennak. Huanäi ínel ínou jiaahuak:

—¡Kiktèe! Huanäi éntoke juka Diosta tiöpo jünakte, entok juka altarta, éntoke am náikia, jume áma ä úttileka ä yöreme. ²Tè

juka tebatta tiöpo päku yeutana órekamta, yehué ä bëa. Katè ä jújünakte, bueítuk kaa judíom mámpo tóij-ri. Bempo éntok át chécheptisunake, cuarenta áma guoy metpo, jü Diosta buére pueblo santopo täyahuamtachi. ³Huanäine jume guoy testiigom íno bétana noknakeme, mil guoy ciento áma sesenta taahuarimpo, ámanne am bíttuanake, chukurik lutuka sánkokame.

⁴Ímèi íno bétana nokame, jume guoy oliivom entok jume guoy kanteelam áma jájãbohuähui, bëja buíapo anemta Diosta bíchäpo jábuekame. ⁵Jábeta kókosi am yáa báareyo, táji bem tempo yeu síme, jume am bëj-reka kateme táa báreka. Jábe junne kókosi am yáa báreka éäteko, alè bénasi mukpo yúmala. ⁶Ímèi úttiärata jípure, téhuekata bem páttianakèhui, kaa yúknakè bëchíbo, Diosta noki bem nokäu tájti. Entokim úttiärata jípure, báam ójbosi bem am yáanakè bëchíbo, entok buíata béppa chibu jekata ayunakè bëchíbo, jaikisi bem ínel éäpo. ⁷Jume testiigom Diosta bétana noksuko, jü animal máusi maachi guójöría mékka kóm bétana jikau huéeme, ámemak náassuanake, entok yölataka áma yeu huéenake, entok am súanake. ⁸Jume bem takahuam éntok, buére jóära itom Señorta kúrusit poponhuakapo yeu tóritaka tahuanake, bueítuk täbuiasi téhuaahuäpo Sodooma entok Egipto ti téttehuaahua. ⁹Entok jume síme pueblompo joomem, familiam, entok kaa nanälaisi

nokame, entok síme naciónim,, bem takahuam kókkolame áma bínnake, báij taahuari áma meeliapo, entokim jíba kaa am mäatebonake. ¹⁰Jume ímí buíapo béppa jíápsame úttesim al-leenake, am kókkokä béchíbo. Huanärim tepa al-leaka nátepuá náu jita emo miknake. Bueítuk ímëi guoyika Diosta bétana nokame, kókosi machik jita ámeu yáalatukay, jume ím buíapo jíápsammehui. ¹¹Të báij taahuari áma meeliam huéeyo, jü espíritu jíápsame Diosta bétana ámeu bíttuari ámet kibakek. Huanärim jíabetaka jáptek. Síme jume am bíchakame éntok guómtek; huanäi tüisi maujra amet huetchek. ¹²Huanäri jume guoy testiigom jíahuita tüisi úttiakamta téhueka bétana nokta jíkkajak, ínel ámeu jíamta:

—¡Ábem jikau kaate!

Huanärim namupo téhuekau bíchaa jikau jámuk. Huame am bėj-reka am sáyokame éntok am bitchak. ¹³Huämi horapo buía tüisi áu yoyoak. Íari béchíbo, guoj mamnita näikimteri huéeläpo huétchek jü buére jóära, buíata áu yoyoakä béchíbo, entok guoy búsan mil yoremem kókkok. Jume huate éntok, tüisim májhueka taahuak. Huanärim Diosta téhuekapo kátekamta úttilek.

¹⁴Jü jiokot jiayhuame guoy huépo béja simsuk. Én éntok, jiokot jiayhuame bájipo huéeme láuti äbo huéiye.

Jü trompeeta guoy búsanipo huéeme

¹⁵Jü ángel guoy búsanipo huéeme trompeetata kúkusek.

Huanäi buére jíahuim téhuekapo jíkkajtuk, ínel jíakari:

Jume reyimtaka nésahueme ániat ayukame, itom Dios entok ä Cristo am áttiaka tahuanake.

Áapo éntok nésaunake jíba yü huásu-huásuktiapo.

¹⁶Jume veinte áma naiki yoiyöturim, Diosta bíchäpo bem banko yäurapo jokame, tónommeyim jáptek kóm chätuka, huanärim Diosta yosireka ä úttilek, ¹⁷ínel jíaka:

Enchite baisauhue, Señor Dios, símeta ára joame, empo jíba aneme, entok jíba aneíhui,

entok äbo yebijnakeme.

Bueítuk juka tüisi yäura úttiärata, bėjë ä nüla.

Entok em nésaunakëhui, bėjë ä naatela.

¹⁸Jume naciónim, éntok öomtek; jü em kaa al-lea ómtira éntok yuumak.

Jume kókkolammet bette noki em chúpanakëhui éntok két yuumak.

Entok kétchi, jume em nésauta joame, jume profetam, jume enchi súaleme, jume em téhuam yöreme,

kaa buéresi emo ériame entok buéresi emo ériame yörihuame junne,

Aké am béjtuanake, juka síme tühuata bem kobaka jájamlähui.

Éntoke am tejalnake, jume buíat ayukamta tejalame.

¹⁹Huanäi jü Diosta tiöpo étapohuak téhuekapo. Jü altar

kajón huáijhua órekame éntok ára bíttuka taahuak. Huanäi yúku béroktiriam ruruti omteka jiaahuak, éntok buía áu yoyoak, éntok buéresi téjam huáttek.

Jü jámmut entok jü dragón

12 ¹Senu señal buéresi téhuekapo yeu machiak: senu jámmut, täata súpekari. Ä guókpo éntok mecha órekay. Ä kóba béppa éntok, coronata guoj mamni áma guoyim chókekamta. ²Asoa báreka éntok, huantiriammea tēiney, bueituk jü asoa huantiriam béja áu yúmalatukay. ³Huanäi jútchi, senu señal téhuekapo yeu machiak: senu dragón kútko síkiri tüisi buéuruka, guoy búsanim kóbakay, entok guoj mamnim ahuakay. Jume kóbam éntok hueuhuépulaka guoy búsan ili coronam jípurey. ⁴Ä buásia éntok, jume chókim téhuekapo ayukame báisi näikimteri huéeläpo béekim am huíksimey. Huanäi buíata béppa chíbela am guótiak. Jü dragón éntok kíktek, jámut asoa báaremtau yúmakari, ä asoa yeu tómték sep ä buä báreka. ⁵Huanäi jü jámut ili outa asoak. İri béja áma yeu púatukay, kuttílasí ámet nésau iaahuaka, síme jume naciónimmechi. Huanäi jü jámut usi outa asoaka sep ä úhuahuak, Diosta reyataka ä anépo ä annaké béchibo. ⁶Jü jámut éntok mékka ánia see päriau bíchaa búitek; Dios júkái áa béchibo näikialatukay, jum ä annakeipo. Áma aneka, símeta ä huáatiäu jípunake, míl guoy ciento áma sesenta taahuarimpo.

⁷Chúkula éntok, téhuekapo buere nássuahuak: Jü arcángel Míkkel éntok ä ángelesim dragóntamakim nássuay. Jü dragón két jume ä ángelesim huériaka, jü Míkeltamak nássuak, ⁸tērim kaa yóok. Huári béchibo téhuekapo kaitam áma jípureka taahuak, jü dragón entok jume ä ángelesim. ⁹Huanäi pákun yeu béebiahuak, jü buere dragón, jü baakot binhua jauhuey naateka aneme, jü diablo entok Satanás ti két téttehuaahuame. İri síme ániata bäi táttähua. Síme ä ángelesimmak békti buíau kóm béebiahuak.

¹⁰Huanäine jáhuíta kusisi jámta jíkkajak téhueka bétana, ínel jámta:

—Äbo yebij-la béjja jü jínëuria, entok jü úttiära, entok itom Diosta reyataka nésahuèhui, entok juka Cristota nésahuèhui. Bueituk béja yeu béebiahuak, jü kaa tühuata am joä tíaka jíba am nātuame, jume itom sailam. Jüri béja tukaarit entok taahuapo naa búrujti itom Diosta bíchäpo am nātuay. ¹¹Itom sailam éntok Kabarata ójbo guótiakamtayi entok Diosta nésauo jíápsaka bem nokähui, huáayirim yölatata yeu sájjak; entokim bem jíápsim júnem kaa beutirek, bem kókkou núkisi. ¹²İári béchibem al-leiya, síme jü téhueka, entok eme áma jíápsame! ¡Jume huatemmeu ál-la tepa jìokot machisi ámeu huéenake, jume buíapo entok bahuepo jíápsammehui, bueituk jü diablo, tüisi kujtiaka entok omteka, enchimmeu kóm simla;

jüneiya kaa jaiki taahuarim áu bēyēhui!

¹³Jü dragón, buíau áu kóm béebiahuakau jünériaka, juka jámutta ili outa asoakamta guók jájja táytek. ¹⁴Tē jü jámmut guoy águila mása bueerem mákhuak, ámey ä nínakē béchībo, mékka ánia see päriau bícha, ä annakepo, bakottau mékka, jum báij huásuktiria áma méeliapo símeta ä buánakeu jípunakē béchībo. ¹⁵Jü bakot éntok, ä tempo huämi, jámutta sáu báam bathueta bénasi guótiak, bathueta ä núk sim íaaka. ¹⁶Tē jü buía jámutta aniak, bueítuk jü buía áu étapok. Huanäi juka bathueta yún báata huéiriamta huiüktiak, juka báata dragóna tempo bétana yeu sikamta. ¹⁷Huanäi jü dragón tüisi jámuttau kujteaka öomtek. Huanäi am béj-reka siika, jume huate gentem jámuttat yeu sákalammechi, ámemak nássuaseka, jume Diosta nésau joame, entok jíba Cristota lútüriata jípureka ä nokame.

Jume guoy animaalim máusi mamachi

13 ¹See bahue mayoatne kíktek. Huanäine senu animal máusi machik guoy búsaním kóbakamta éntok guoj mamnim ahuakamta bitchak, bahuepo jikau huémta. Bem ahuaamet éntok, guoj mamni diadeenam; bem kóbammet éntok, téhuam jiojterim Diosta béj-reka juénasi jíame. ²Jü animal máusi machi ín bíchakäu éntok, yóokota bénaakay. Ä guókim

éntok, osota guókim bénaakay. Ä teni éntok, leónta teni bénaakay. Jü dragón éntok ä úttiárahua ä mákkak, entok jü banko yáurata kutkutti ä nésaunakēhui. ³Huépul ä kóbahua muk máchisi kókosi yáata bénakne bitchak, tē jü muk máchisi kókosi ä yáaripo éntok, türiaka yorelata. Huanäi síme jü yóremra át guómtek. Huanärim jü animal máusi machita sáú kat táytek. ⁴Huanärim ä úttilek, juka dragóna, juka animal máusi machik yáurata ä mákakäu béchībo; entokim ä yosireka taahuak, juka animal máusi maachik, ínel jíakari:

—¿Jábesu íri animal máusi machita bénasi áu óuleme? Entok, ¿jábesu áamak nássua báreka éenake jáni?

⁵Két tenta mákhuak, buéresi jita ä noknakē béchībo, Diosta béj-reka jájana ä jiaunakē béchībo. Entok yáurata mákhuak, cuarenta áma guoy metpo, jita ä yáanakē béchībo. ⁶Ä tenta étapoka éntok, jájana jiau táytek, Diosta béj-reka. Entok ä téhuam bétana, ä tiöpo bétana, éntok huame téhuekapo aneme bétana két jájana jiaahuak. ⁷Huanäi santom bej-reka nássuatuahuak, entok am kobatuahuak. Entok ket yáurata mákhuak, síme yóremra kaa náu anim béppa, entok pueblommechi, entok huame juebena täbui nokta nokammechi, entok naciónimmechi. ⁸Huanäirim síme ä yöreka áu mújtek, jume imi buíapo jíápsame, jume bem téhuam jum Kabara, mukukamta libro yü jíápsinake me jiojtepo,

kaa áma jïjterí jípureme, jauhuey ániata naatekäpo naateka.

⁹Jábe nákakame ä jikkaijnake:

¹⁰Bueituk jábe peresota hueriateko, peresotaka núk sákana; jábe ejparammea më baahuame, ejparammea muknake. Tuttem jiápseka Cristotat éiya, eme Diosta pueblo, imi ayuk jü kutti jiapseka at boobit-huame.

¹¹Chúkula éntokne ket täbui animal máusi machik bitchak, buíapo yeu jikau huémta. Guoyim ahua kay, kabarata ahua am bénom, të dragónta bénasi nookay. ¹²Éntok síme yäurata huaka animal máusi machik bat huémta jípurey, áapörík bíchäpo. Huanäi síme ániat jóakammeu nookak, juka animal máusi machik bat huémta am úttíl sähueka, juka kökosi yáahuakamta, türiaka yorekamta. ¹³Éntok két buére señaalim johuay. Bueituk táijta junne téhueka bétana buíau kom huéetuay, yóremraata bíchäpo.

¹⁴Entok am bäi táttáhuay, jume buíapo jóakame, jume señaalim ä jotuaihuayi, animal máusi machita bíchäpo. Am sáuhuek, jume buíapo jóakame, animal máusi machita bénak am yaa iaka, hua ejparammey kökosi yáahuakame, entok júchi jiápsakame. ¹⁵Huanäi jü animal máusi maachi chúkula huéeme úttiärata mákhuak, juka animal máusi machik bat huémta bénak yáari, ä jíabitetuanakë béchïbo, bueituk juka alë bénak yáarita noknakë béchïbo, éntok am súatebonakë béchïbo, símem

jume kaa ä úttilekame. ¹⁶Huanäi símem jume il-lichimmet éntok yoiyöhuemmet, rikommet éntok poloobemmet, búttiataka tekípanuammet éntok súmataka tekípanuammet, markata ámet yéchatebok, mam bátatana ö chë kóba méjëku. ¹⁷Huanäi kaabe ára jita jínnyuy, entok kara jita nenkay, ál-la hua markata jípureme jíbba, ö jü animal máusi machik téhuam, ö jume ä téhuua número. ¹⁸Ímï koba suahuari aika; jü át jüníame ä näikíanake, juka animal máusi machita número, bueituk yorem número. Jü ä número éntok, búsan ciento áma sesenta y seis.

Jume ciento cuarenta áma naiki mil buikame

14 ¹Kabaratane bitchak, káhui Siónta béppa huéekamta, áapörimak éntok, ciento cuarenta áma naiki miilimtaká. Ä téhuam entok ä Áchayhua téhuam, bem kóba méjëriammet jïjteritam jípurey. ²Huanäine senu jíahuita téhueka bétana jíkkajak, yún báam kusisi jíá bénasi, éntok yúkuta buéresi omtë bénasi jíamta. Jü jíahui ín jíkkajaihui éntok, arpariom bem arpam ponä bénasi jíkkaijtuy. ³Huanärim senu buiiki bemelam buiikay, buére yörisi machi banko yäurata bíchäpo, entok jume naikika jiápsaka áma aneme entok jume yoiyöturim bíchäpo. Huanäi kaabe ára am tátáyay, jume buiikim, ál-la jume ciento cuarenta áma naiki miilim, ímï buíapo jiápsame

násuk jínëurime jíbba. ⁴Ímëi béja jume jáamuchimmak kaa emo náyotekame, bueítukim jahuey júnem kaa jubek. Ímëi ámëria, jume Kabarata guojaaseme ják júne ä hueramápo. Ímëi yóremraata násuk jínëurime, kësam ofrendata Diostau buíjhuápo Bénasi, entok Kabaratau bícha. ⁵Bem tempo éntok, kaita ára nókichiria téihuak, bueítuk katim chícha maachim, Dios buére yórisi machi banko yáurata bíchápo.

Jü báij ángelesim nooki

⁶Tábui ángeltane bitchak, téhueka násuk nëkamta, tü nokta jíbapo béchíbo jíápsamta jípuremta, ä nok báreka jume buíapo jóakammehui, síme naciónimmehui, famiilliammehui, tattábui nókta nokammehui, éntok pueblommehui. ⁷Tüisi úttia ínel jiaahuay:

—¡Diostem májhueka jikau ä chátchaaka ä yöre! Bueítuk yuumak jü hora, ä yäura ä bíttebonakëhui. Éntokem ä úttile, juka téhuekata, entok buíata, juka bahueta, entok jume báam yeu pótame yáalamta.

⁸Tábui ángel áa sáu siika, ínel jíaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére jóara Babilonia, bueítuk jü vino kaa emo jubeka náu totóhuame, síme jume naciónim ä jítualä béchíbo!

⁹Jü ángel bájiku huéeme éntok áme sáu siika, tüisi kusisi jíaka:

—Jábe júne juka animal máusi maachik, entok juka alë bénak

yáari, úttilekame entok ä markata ä kóba méjëku, ö ä mámpo mabetakame, ¹⁰áapo ket ä jínake, juka Diosta ómtirá vino tüisi máusi machisi jìokot anhuamta. Íri Diosta copa ómtiriapo yeu töri, kaitamak kütiataka. Huanäi jìokot machisi yáana, tájjiyi entok azufreyi, santo ángelesim entok Kabarata bíchápo. ¹¹Jü jìokot bem anëu buiichia éntok, jíba yü huásu-huásuktiapo jìkau huéiye. Entokim kaa jímyoore, taahuapo entok tukaapo junne, jume animal máusi machita entok juka alë bénak yáarita úttileme, entok jábe junne juka ä téhuam marka mabetakame. ¹²Ímí bíttunake, jü Diosta pueblo yánti bem jíápsinakëhui, huame Diosta nésauri joame, entok Jesústa kaa koptíame!

¹³Senu jáhuitane jíkkajak, téhueka bétana inou ínel jíamta:

—Jíojtëe: “Úttesim al-leenake, ímí naateka, jume kókkolam, Señortat éaka kókkokame.” Jeehui, ti jiaahua jü Espíritu Santo, bem tékil bétanam jímyorenake, bueítuk jü bem yáakäu áme bétana nokaka taahua.

Jü buíapo jíchupahuame

¹⁴Ámanne bitchak, huanäine senu namu tósalita bitchak. Namuta béppa éntok, senuk kátekamta, Yoremta Úusi bennak. Ä kóbat éntok senu coroona oropo yáarik jípurey ä mámpo éntok osa buaahuim. ¹⁵Huanäi tíöpo bétana tábui ángel áma yeu siika, tüisi kusisi chayeka, hua namuta béppa kátekamtahui:

—¡Osamë áman etpo kibacha!
¡Huanärë jíchupata toboktia,
bueituk jü hora béja yuumak,
jíchupä béchibo! Bueituk jü eechi
béja chúpila.

¹⁶Huanäi jü namuta béppa
kátekame ä osam echíu kibachak.
Huanäi juka buíapo etta
tóboktiak.

¹⁷Senu ángel tiöpo téhuekapo
kátekamta bétana yeu siika,
ket senu osa buahuim jípureka.

¹⁸Huanäi altarpö tábui ángel
yeu siika, táijta béppa úttiärrata
jípureka. Huanäi tüisi kusisi át
cháchayek, hua osa buahuim
jípurementachi, ínel jíaka:

—¡Em osa buahuimë áman
kibacha! ¡Huanärë paraj takam
náu lópola buíapo chákame
chúktia, bueituk jume paraj takam
béja buási!

¹⁹Jü ángel éntok ä osam
buíata béppa búitiriak. Huanäi
am chúktiak, jume páraj
taakam, jume páraj eechim
buíapo ayukame. Huanäi jume
páraj takam canoa bueürupo
am töaka am chirijtiak, jum
Diosta omtirapo. ²⁰Jume páraj
takam éntok, buére jóära
pákun chirijtiahuak. Huanäi
am töhuakapo éntok, ójbo yeu
siika. Baniata bénasi báij cien
kiloometropo chíbejte, bueituk
kábäi pereenammeu tájti yuumak.

*Guoy búsan kökoam simeta
chúpëpo huéénakeme*

15 ¹Téhuekapone tábui
señalta bitchak, buëuruk
entok at guomtisi maachik: Guoy
búsan ángelesim guoy búsan

kökoam simeta chúpëpo äbo
huéénakeme jípürëhui. Bueituk
ímëyi chúppey, jü Diosta omtëhui.

²Kétne ä bitchak, bahue
vik-riota bénnak, tájimak náu
kütiarita, entok jume yölataka
yeu sákalame, bahue vik-riota
béppa jäbuekame, Diosta arpam
jípureka. Ímëi áma yölataka yeu
sájjak, juka animal máusi machita
béppa, entok alë bénak yáarita
béppa, entok ä tepojtim béppa,
entok ä téhua número béppa.

³Huanäi Moisés Diosta bétuk
jíápsame buikimim buiikay, entok
Kabarata bétana buiikim, ínel
jíaka:

Buéresi entok ujoyoori síme jita
em yáalähui, Señor Dios,
síme Útteata jípureme.
Lútulaimme, tepam huéchiasi
maachi,
entokim lütüría, jume em
böom,
empo síme ániat Rey.

⁴¿Jábesu kaa enchi máujnake,
Señor,
entok em téhuam úttílnake?
Bueituk empo jíba santo;
huari béchibo, síme naciónim,
emou yáijnake,
entokim enchi úttílnake,
bueituk jü lütüría em yáaläu
béja bít-huak.

⁵Chúkula íkái simasukne ä
bitchak, téhuekapo tiöpo tua
Diosta tabernaculo étapohuakamta.

⁶Tiöpo bétana éntok, guoy búsan
ángelesim áma yeu sájjak, jume
guoy búsan kökoam bem mámpo
jípureka, lino totösálim bebelojkom
súpeka, entok táupo huásala
cíntom oropo yáarim jípureka.

⁷Huanäi huépiülaka jume naiki jiápsaka áma aneme jume guoy búsan ángelesim guoy búsan copam oropo yáarim am mákkak, Diosta ómtiriay tátapunim, hua jíba yü huásu-huásuktiapo jiápsame. ⁸Jü tiöpo éntok buiichiay tápunak, Diosta lóoria entok ä úttiära áma ayukä béchi'bo. Huanäi kaabe ára áman kibakey, jum tiöpopo, jume guoy búsan ángelesim jume guoy búsan kökoam bem mámpo jípürëu am lütiau tájti.

Jume copam Diosta omtëu jípüreme

16 ¹Senu jáhuiata tüisi kusikne jikkajak, tiöpo bétana jume guoy búsan ángelesimneu ínel jiamta:

—Ámanem sájaka buíata béppa am töa, jume guoy búsan coopam Diosta ómtiriay tátapunim.

²Jü ángel bat huéeme áman siika. Huanäi ä copapo ayukamta buíata béppa töak. Huanäi animal máusi machi markata jípüremmet entok juka alë bénak yáarita úttilemmet sähua juénaka entok úttesi chicha jubaka ámet yeu siika, jume yoremmechi.

³Jü ángel guoyiku huéeme ä copapo ayukamta bahueta béppa töak. Jü bahue bäa éntok yorem mukilata ójbo bénasi áu yáuhuak. Huanäi síme bahueto jiápsaka aneme kókkok.

⁴Jü ángel bájiku huéeme bathuemmet entok ják báam yeu pótäpo juka ä copapo ayukamta áme béppa töak. Huanärim ójbosi emo yáuhuak, jume báam. ⁵Huanäine juka ángelta báamneu bíttuata jikkajak, ínel jiamta:

—Empo huépiüsi lütüriata jíba ára joame, Señor, Empo jiápsame éntok jiápsaíhui, jü Santo, bueítukë ínëli bétte nokta ámet chúppak. ⁶Bueítuk bempo em gentepom joome entok profetam ójbo guótiak; én éntok empo ójbota am jítuak. Akim ä mabetpo yúmala.

⁷Kétne senuk jikkajak altarta kátekä bétana, ínel jiamta:

—Lütüriapo Señor Dios, símeta ára joame, empo lütüriapo entok kuttílassi em noki ámet chúppak.

⁸Jü ángel naikiku huéeme ä copapo ayukamta täata béppa töak. Täa éntok úttiäraata mákhuak, ä tájiy yóremraata am táanakë béchi'bo. ⁹Huanäi símem úttesi jiokot machisi tájaka taahuak. Tërim kaa Diostau emo jípsi kuaktiak, entokim kaa ä úttilek, ál-lam jájjana áa bétana nookak, áapo úttiärata jípüreme, íkái chibuk jekamta béchi'bo.

¹⁰Jü ángel mamniku huéeme ä copapo ayukamta jü animal máusi machita ä yeyesä banko béppa ä töak. Huanäi néshhueka reyataka ä kátekäpo kaa machika taahuak. Huanärim kökosi ä innëaka emo nín kékkey. ¹¹Huanärim Dios téhuekapo jiápsamta bétana jájjana nookak, juka kökosi bem innëau béchi'bo entok bem sähua béchi'bo. Júnentaka júnem kaa emo jípsi kuaktiak Diosta béj-reka bem jiapsä násuk junne.

¹²Jü ángel búsaniku huéeme ä copapo ayukamta buére bathue Éufratesta béppa töak. Jü ä bäa éntok huaakek, böota ayunakë béchi'bo, reyim täata yeu hué

bétana kateme áma huám am kannakë béchïbo.

¹³Huanäine jü dragónta tem bétana entok jü animal máusi machita tem bétana entok jü profeta ára nókichi tem bétana bajj espíritu chïcha machim bátächim bénomne yeu kateme bitchak. ¹⁴Bueïtuk lemooniom espíritumme. Señalimim johua, entokim reyim síme ániat anemmehuím kaate, áma náu am tójj báreka jum nássuahüäpo hua Diosta símeta ára joä buére táapo. ¹⁵“¡Áachem suuhua! Ínapone lak-ronta bénasi äbo huéiye. Túisi yúmalasi al-lehuamta jipunake jü kaa kócheka jíápsame entok ä sánkohua suayame. Bueïtuk ä sánkohua kaa suayame éntok, tiusi kaa sánkoka hueramnake.”

¹⁶Huanäi áma náu am tójjak, jume reyim, hebreo nokpo Armagedón ti téhuaakapo.

¹⁷Jü ángel guoy búsaniku huéeme ä copapo ayukamta jekapo ä guótiak. Huanäi senu buére jáhui áma yeu siika, áman tiöpo téhuekapo kátekä bétana, jum buére banko yäurata bétana, ínel jíaka:

—¡Béja chúpila!

¹⁸Huanäi béroktiriam ayu táytek, entok jáhuim entok yúku omtiriam; entok buía túisi áu yoyoak. Yoremta ímï buíata béppa jíápsay naateka, jauhuey junne kaa ínëli úttia áu yoyoolatukay, jü buíya. ¹⁹Huanäi jü buére jóära báisi näikim huétchek, entok jume huate buére jóära ániat ayukame huáttek. Huanäi Dios buére jóära Babiloniatau

huáhuaatek, ómtira vinota ä jítua báreka, bueïtuk áapo áu ä bíttuak ä omtëpo. ²⁰Huanäi síme jume buía káhuim bahue násuk jokame, entok jume júya káhuim, ámam kaitatuk. ²¹Huanäi téhueka bétana yóremrata béppa téjam túisi buereka kóm huáttek, cuarenta kilota béppa bétteka. Huanäi jü yóremra Diosta bétana jájana nookak, iri kaa tühua téjam bétana ámeu sikamta béchïbo, bueïtukim úttesi jiokot yáahuak.

Jü jámut yún yorememmak jíápsame jiokot noki át chúpahuame

17 ¹Huanäi yepsak huépülaka, jum guoy búsan ángelesimpo huéeme, jume guoy búsan copam jípureihui. Huanäi ínomak nookak, ínel inou jíaka:

—Äbe huéiye; huanäine enchi ä bíttuanake jáchin jiokot machisi áu ä huéenakëhui, jü jámut yún yorememmak jíápsilamtahui, yun báam béppa kátekame.

²Huärimakim totösula, jume reyim ímï ániat jíápsame; jume ímï buíapo jóakame éntok, jü ä kaa tíura vinoyim naakosula.

³Huanäi Espíritupo ánia see päriau bíchaa nee núk siika. Huanäine huépul jámutta bitchak, animal kútko síkirikut béppa kátekamta, yún téhuam Diosta bėj-reka juénasi jíame át jjojtetaka, guoy búsanim kóbakamta entok guoj mamnim ahuakamta. ⁴Jü jámut éntok kútkosi síkirim entok síkili azuulik sánkokay, entok oroyi entok téta ujyorimmeyi entok

perlammeyi tülisi áu yáalatukay. Á mámpo éntok oro copata jípurey; jita kaa bibit máchik éntok jábetamak júne ä boböyëu jaiti máchiray tápuniakay. ⁵Á kóba méjériat éntok, senu téhuam kara ámet júneetume jiojtetukay: “Jü buére Babilonia, jü jáamuchim kaa titihuëram áiye, éntok síme juka ími buíapo jaiti machik johuamta kétchi.” ⁶Huanäine jünëiak juka jámutta naa múkilatukaihui santom ójbuayi éntok jume Jesústa téhuam súaleka kókkokame ójbuayi. Á bíchakane guómték, éntokne úttesi át guómtilatata taahuak. ⁷Jü ángel éntok ínel inou jiaahua:

—¿Jatchiakasë át guómtila?

Ínapo enchi téjhuaanake, juka jámutta bétana esotaka kaa jüneriahuamta, éntok jü animal máusi machik ä huéria bétana, jü guoy búsaním kóbakame éntok guoj mamnim ahuakame. ⁸Jü animal máusi machi em bíchakähui bannaataka jíápsay; én éntok kaa jíápsa. Të én éntok, mékka kóm guójória bétana jikau jámu báare. Jikau jámusuk, jíbapo béchíbo áu tárúnau bíchaa huéenake. Jume buíapo jíápsame ániata naatekápo bem téhuam kaa jum libro yü jíapsihuápo jiojterime guómtinakemme, animal máusi machita bíchaka, hua bannaataka jíápsaíhui; én éntok kaa jíápsa, éntok júchi jíápsinake.

⁹Íri jü kóba suahuata jípuremta béchíbo: Jume guoy búsan kóbam guoy búsan káhuimme; huámechí béppa káttek, jü jámmut. ¹⁰Éntokim guoy búsan

reyim. Mamnikam béja huáttila; huépúlaka én néshue; senu éntok ketune kee yepsa; të yepsak éntok kaa bínhua ími annake. ¹¹Jü animal máusi machi bannaataka jíápsaíhui, én éntok béja kaa jíápsa. Íri jü rey guoj naikiku huéeme, éntok kétchi jü guoy búsaním násuk náikiari; éntok áu ä tárúnakeu bíchaa huéiye.

¹²Jume guoj mamni ahuam em bíchakähui, guoj mamni reyimme. Ketunem kee ä mabeta, reytaka bem nésaunakepo. Të senu horapom yáurata mabetnake, reyim bénasi, jü animal máusi machitamaki. ¹³Ímëi nanancha éiya, éntokim bem úttiärata éntok bem yáura juka animal máusi machita ä máknake.

¹⁴Kabaratamakim náassuanake; jü Kabara éntok am kobanake, bueítuk Áapo síme reyim béppa Rey, éntok síme néshueme béppa néshue. Jume Áamak aneme éntok, Diosta bétana núnurim éntok yeu púarim éntok jume át jíápsaka kaa ä koptíame.

¹⁵Jü ángel két ínel inou jiaahua:

—Jume báa búrum jámut

yún yorememmak jíápsilamta kátékäpo em bíchakähui, pueblomme; juebena gentemme, tábui nókta nokame, éntok naciónimme. ¹⁶Jü animal máusi maachi éntok jume guoj mamni ahuam animal máusi machitat em bíchakäu, ímëi juka jámut kaa tihuëraata kaa bíbit péenake, éntokim áapola sipasola kaa súpekamta tóijnake, éntokim ä takahua huakaj buänake, éntokim táijpo ä táanake. ¹⁷Bueítuk Dios

bem jiápsipo ä yétchak, ä éäu am yáanakë béchïbo: nánancha éaka bem yäura animal máusi machitam ä máknake, Diosta noki chúpëu tájti. ¹⁸Jü jámut em bíchakäu éntok, jü buére jóära ímï ániat reyim béppa nésahueme.

Jü Babilonia huéhekame

18 ¹Íkai simasuk éntokne senu ángelta téhueka bétana kóm huémta bitchak, yäura úttiäraata jípuremta. Jü buía éntok ä machiriahuaak ä looriayi. ²Huanäi úttia kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—¡Béja huétchek! ¡Béja huétchek, jü buére Babilonia! Lemooniom éntok áma jóatela, entok síme espíritu jaiti mamachika áma éusula, entok síme huikit jaiti mamachim entok kaa bíbit máchikam áma tosatela. ³Bueítuk síme naciónim ái naakok, jü úttesi kaa ä tiura vinoyi. Jume reyim ániat jiápsame éntok áamak totösuk. Jume ímï ániat jita nenenkame éntok áma rikutuk, jü jita yún uyorik áma ayukamtayi.

⁴Huanäine senu jáhuíta jíkkajak, téhueka bétana ínel jiamta:

—Ámem yeu kaate, eme ín pueblo, juka kaa túhuata bem joähui kaa enchim ámemak ä jonákë béchïbo, entok juka chibu jékata ámeu ayunakemta kaa enchimmet huéenakë béchïbo. ⁵Bueítuk jü kaa túhua bem joäu téhuekau tájti yúmala; Dios éntok síme bem kaa túhuabeu huahuaatek. ⁶Akem ä mákka,

áapörík enchim ä mákakä bénasi, entok guosa nat béppem ä béjtua, jum copapo. Juka jijíhuamta huatem béchïbo ä yáakáhuem ä yáaria, guosa áa béppa chë úttiakamta. ⁷Ahuä buérialékä béchïbo, entok tüisi al-leesuka ä jiápsakä béchïbo, chë júnem kókosi ä éetua éntokem ä buantua; bueítuk ä jiápsipo ínel jiaahua: “Ínapone reinata bénasi káttek, entokne kaa jókoptula, entokne kaibu buanhuamta bínnake.” ⁸Huarí béchïbo senu táapo síme chibuka át jeknake: kókkohuame, buanhuame, entok tébaa. Entok tájijy táana, bueítuk buére úttiak jü Dios, jü Señor juka nokta béttek át chúpame.

⁹Jume reyim ániat aneme áamak totösulame entok al-leaka áamak jíapsilame buannakemme; entokim jiápsipo kókosi ä sirok-rianake, juka buichiata bíchaka ä táahuayo. ¹⁰Mékka jábueka jikot ä johuay májhuekam ínel jiaunake:

—¡Ay, ay! ¡Empo buére jóära Babilonia, jü buére jóära tüisi úttiakame! ¡Bueítuk senu horapo Diosta noki béttesi emót chúppuk!

¹¹Jume ániat jita nénkilerom éntok buaana, entokim jíapsi kókosi ä sirok-ria, bueítuk béja kaabe juka bem nénenkäu jínnu: ¹²oro áusülipo, platapo, téta uyorí, perlampo yáata, sánko lino finopo yáata, síkirika, sedapo yáata, kútkoka, síme jita kúta túlisi jubata, jita marfilpo yáata, jita kúta yeu púaripo yáata, jita cobre yáata, sisíguok yáata, entok mármolpo yáata, ¹³entok canelata entok buáhuamta kíasi

jubak jojoame, inciensota, mirrata, olibanota, vinota, aceiteta, harina chë türita, tirijkom, animaalim jita pupüateme, kabaram, kábäim, carrom, entok súmatata tekipanuame, bueïtuk ímëi yóremraata jíapsim. ¹⁴Huanärim jü buére jóäratau ínel jiaunake:

—¡Béjë kaa am jípure jume taka kiuhuam, tepa em türëhui! ¡Jíba béchí'bë ä taruk, juka uiyorisi em jípusukähui, entok em rikoata!

¹⁵Jume íkai tekipanuame, entokim rikotuk jü buére jóärata huämi, mékkam jábueka tahuanake, májhueka jìokot ä johuayo. Buanakam ä sirok-rianake, ¹⁶ínel jíaka:

—¡Ay, ay jü buére jóärata béchí'bo! ¡Aapo lino finota entok kútkok entok síkirim súpekay, oroyi, téta uyorimmey entok péríammeyi! ¹⁷¡Bueïtuk senu horapo tejalhuak, jü yún jita rikora ä jípureïhui!

Jume barcopo huéhueríame nésahueme entok síme jume barcompo kakateme, entok síme jume marinerom bahuero tekipanuaka emo aniame mékkam jábueka taahuak. ¹⁸Ä béetëu buichiata bíchakam cháchayek, ínel jíaka:

—¿Jíta buére jóärasu í buére jóärata bénaakay?

¹⁹Huanärim bem kóbam béppam emo buíatuak, chayeka, buanaka entok jìokot jíaka:

—¡Ay, ay jü buére jóärata béchí'bo! Yún jita ä jípureïbeyim rikotuk, síme jume bahuero barcom jípureme. ¡Bueïtuk senu chúbalaposu tejalhuak!

²⁰¡Empo téhueka al-leäe, jü buére jóärata bétana! ¡Éntokem al-leiya, eme Diosta yoremraapo joome, entok apóstolim entok profetam! ¡Bueïtuk Dios jìokot nokta át chúpaka ä yäura bíttuak, enchim béchí'bo!

²¹Huanäi senu ángel úttiakame huépul tétata nüka, buére téta morinota bénnek. Huanäi bahuéu kóm ä jímmak, ínel jíaka:

—¡Téta úttiaka kóm jímmaahuaka bénasi kóm tatabna, jü Babilonia, jü buére jóära! Huanäi jauhuey junne kaa téuna. ²²Jauhuey junne em böommet béja kaa jíkkaijtunake, arpa ponhuame, entok baka kúsia, entok trompeeta. Entok jita tékil mámpo johuame junne kaa emót téuna; morino jáhui junne kaa emót jíkkaijtunake. ²³Jauhuey junne béja kaa emót machirianake, jü lámparata machiria, entok emo jubhuame pajko jáhui kaa emót jíkkaijtuna. Bueïtuk jume em jita nenkileerom ími ániat úttiata jípurey, éntoke em móriay síme naciónim, báitattäusuk. ²⁴Bueïtuk jümü buére jóärapo ójbo áma téihuak, profetam entok Diosta yoremraapo joomem entok síme jume ími ániat súahuakame ójbo.

Jü téhuekapo Diosta útti huame

19 ¹Íkai simsuko senu jáhuitane jíkkajak, tüisi kuusik téhueka bétana, juebenam yun náu anë bénasi, ínel jíamta: ¡Aleluya! Jínëuria, entok yórihuame, entok lóoria, entok úttiära,

itom Señor Dios am áttiak.

² Bueituk áapo lútulaisi entok lútüriapo áman ä yäura bíttebok.

Áapo jü jámut buére kaa tihuemtat nokta béttek át chúppak,

bueituk ä kaa tiuray ániata nasontek.

Entok jume Diosta nésau joame áma súahuakame ä bejtutuak apörükuchi.

³ Juchim ínel jiaahua:

—¡Aleluya! Ä buichia éntok jíba huásu-huásuktiapo jikau huéiye.

⁴ Jume veinte áma naiki yoiyöturim entok jume naiki jiápsaka áma aneme tónommia jápteka buíau kóm chätuk. Huanärim Diosta úttilek, juka yörisi machi buére banko yäurapo kátekamta. Huanärim ínel jiaahuay:

—¡Júnentunake! ¡Aleluya!

⁵ Huanäi jü buére yörisi machi banko yäurapo senu jáhui yeu siika, ínel jíaka:

Itom Diostem úttile, síme eme ä nésauri joame, entok ä yöreme, junëli jume chë kaa ériahuame entok jume ériahuame junne.

Jü Kabarata jubë pajkopo kuptey jibuáhuame

⁶ Huanäine jáhuita jíkkajak, juebenam náu anë bénasi, baa bürum jáhui bénasi éntok buére yúku omtiriam jáhui bénasi, ínel jáamta:

¡Aleluya! Bueituk jü Señor itom Dios símeta ára joame reytaka nésahue.

⁷ Ujyorisite éenake, entokte al-leenake, entokte lóoriata ä máknake, bueituk Kabarata jubëu pajko béja yuumak.

Ä kunaseme éntok tülisi áu yáaka sánkotela.

⁸ Áapo éntok lino finoyi tülisi machiyi entok beloikoy súpetuahuak.

Bueituk jü lino fiino, Diosta pueblopo joomem Diosta bíchäpo tülisi huéchiasi anhuame.

⁹ Jü ángel éntok ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte: “Al-leehuame áme béchibotunake, jume Kabarata jubë pajkopo jibuä iaahuaka núnurim.”

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Ímëi Diosta nokim lútüriamme.

¹⁰ Huanäine ángelta guókpo áu tónommia kíktek, ä yöri báreka. Áapo éntok ínel inou jiaahua:

—Èe, ¡katë júkai johua! Bueituk ínapo Diosta nésauri johua, emo bénasi, entok Cristota huám émomak aanim, entok Jesústa bétana nok lútüria kaa koptfame bénasi. Diostë yöre.

Bueituk jü Jesústa nok lútüria profeciata espíritu.

Jü kábäi tósaliit jikat yessimeme

¹¹ Huanäine téhuekata étaporikne bitchak; kábäi tósali éntok áma yeu machiak. Jü át yessimeme éntok, jü huitti Diostat jíapseka tua lútüriapo ájária ti téhuak, bueituk lútüriapo huám nésahue, entok nássua.

¹² Ä pusim éntok tájita béetë

bénaakay. Ä kóbat éntok yún diadeemam huériay. Entok senu téhuam át jiojterim jípurey, kaabeta éntok täyähui, áapo jíbba. ¹³Ä súpem éntok símekut ójbokay; ä téhuam éntok, “Diosta Nookim”, tim téhuaakay. ¹⁴Jume téhuekapo sontarom éntok, lino fino totösalik entok tülisi machik sánkoka áa sáukim kaatey, kábäi totösalimmechi. ¹⁵Ä tem bétana éntok ejpara buahui síbulaika yeu huéiye, jume naciónim, ay kókosi yáa báreka. Áapo éntok kutkutti jíbebia sisiguokiya ámet nésaunake. Huanäi Dios símeta ára joame tüisi omteka ámet cheptinake, jum vinota jojohuápo. ¹⁶Ä sánkot entok ä máchammet ímëi téhuam át jiojteri: “Símem reyimmeu Rey síme nésahueme áapo sauhue.”

¹⁷Huanäine senu ángelta täat huékamta bitchak. Huanäi tüisi kusisi cháchayek, síme huikichim téhueka násuk nenëyemmehui, ínel jíaka:

—¡Äbem kaate, éntokem Diosta buére kuptey jíbuáhuápo náu rúkte, ¹⁸bueítuk reyim entok jume sontaro yö yáarim huaakas enchim buänakë béchíbo, entok yoreme úuttiakame huaakas, kábäim entok ámet josakame huaakas, entok símem súmataka entok kaa súmataka aneme huaakas, jume chë kaa ériahuame entok jume ériahuame huaakas!

¹⁹Huanäine animal máusi machita bitchak, entok reyim ániat aneme entok bem sontarom, emo náu tóij-lame jü kábäit yessimemtamak nássua

báreka, entok ä sontarommaki. ²⁰Huanäi jü animal máusi machi pereesotehuak, áapörimak éntok jü profeeta ára nókichi ä bíchäpo señaalim yáakame. Jümëi am bätäulatakay, jume animal máusi machita marka mabetakame entok alë bënasi yáata úttilekame. Ímëi guoyika jíápsakam táji baubäata bénaku azuufrey béetëpom kóm guötiahuak. ²¹Jume huate éntok súahuak, jume ejparam kábäit yessimemta tempo yeu huémtayi. Huanäi síme jume huikichim huakajta ára buáyeme am buäka jóbuak.

Jume mil huásuktiriam

20 ¹Senu ángeltane bitchak, téhueka bétana kóm huémta, mékka kóm guójöria llavem huériaka, cadeena bueürum éntok mámpo jípureka. ²Huanäi juka dragónta buíssek, jü bakot binhua jakhuey huéeme, jüri beja jü diablo entok Satanás. Huanäi mil huásuktiapo ä súmmak. ³Huanäi mékka kóm guójöku kómä jímmak. Huanäi ä páttiak, entok ä sello áa béppa yétchak, jume naciónim béja kaa ä bätatäunakë béchíbo, mil huásuktiriam yumäu tájti. Íkai simsuk éntok júchi chúbala búttiana.

⁴Huanäine banko yäuram bitchak. Huanärim éntok ámet jotek, jume yäurata mabet-lame Diosta noki jábetat chúpanakeme. Huanäine két am bitchak, jume kóba chúktiahuakame Jesústa lútüria bem nokakä béchíbo entok Diosta noki béchíbo. Ímëi animal máusi machita

entok jume alë bénak yáarik kaa úttilekame, entok juka markata bem kóba méjèriat entok bem mámpo júne kaa mabetak. Huanärim jábiteka jápsak, entokim Cristotamak mil huásuktiapo nésahuek. ⁵Të jume huate kókkolame katim júchi jábitek, mil huásuktiriam yúmak júbua. Iri jü késampo jábitehuame. ⁶¶Tüisim al-leenake, jume késampo jábitehuäpo jábitekame! Jü mukia guoyikun huéeme kaita ámeu yáanake, ál-lam sacerdotemtunake, Diosta entok Cristota béchïbo, entokim áamak nésaunake mil huásuktiapo.

⁷Mil huásuktiriam yúmako, Satanás búttiana, ä páttiatukäpo. ⁸Huanäi yeu sika naiki kätana naciónim, síme ániat ayukame bätäunake, Gogta entok Magogta, náu am tóij báreka am nássuanakë béchïbo. Ímei éntok bahue sëeta bénasi búrunake. ⁹Huanärim síme ániat bétana ámam jikau náu yájjak. Diosta yoremem nau anëpo entok buére jóära Diosta nákëhuim kóntiak. Të Dios téhueka bétana táijta kóm simtuak. Huanäi símem táiyak. ¹⁰Huanäi jü diablo am bätähuakame baubäa azuufrey táji béetëpo kóm jímmaahuak, jum animal janti machita entok profeeta ára nókichita anëpo. Huanäi jü tüisi kókosi buanhuame kaa chúkteka ámeu ayutuana, taahuarit entok tukaarit naa búrujti jíba yü huásu-huásuktiapo.

*Buére rey banko tósali
yäura bít-huame*

¹¹Huanäine buére rey banko tósalik bitchak, entok juka áma

kátekamta. Ä bíchäpo jü buíya entok jü téhueka yehuim ténnek. Huanäi jü bem annakepo ják júne kaa téihuak. ¹²Huanäine jume kókkolam bitchak, jume chë yörisi maachim entok kaa yörisi maachim, Diosta bíchäpo jábuekame. Huanäi jume librom étapohuak, entok täbui librom kétchi; ímei éntok jápsihuame liibrom. Huanäi jume kókkolam yäura bíttuahuak, bueítuk juka jita bem yáakäu jum librompo jïojterita jiäpo ámani. ¹³Huanäi jü bahue kókkolam ä jípurëu yeu am sákatuak. Jü muerte entok jü Hades kókkolam aneïpo jume kókkolamim yeu sákatuak. Huanäi huehuëpulaka yäura bíttuahuak, síme jita bem yáakäpo ámani. ¹⁴Huanäi jü muerte entok jü Hades baubäa tájihuum kóm guötiahuak; iri kókkohuame jü guoyikun huéeme. ¹⁵Síme jume bem téhuam kaa áma jïojteri jípureme jum jápsihuame libropo, baubäa tájihuum kóm guötiahuak.

Téhueka bemela entok buía bemela

21 ¹Senu téhueka bemelatane bitchak, entok senu buía bemelata; bueítuk jü téhueka bat huéeme entok buía bat huéeme lütekamme. Bahue júne béja kaitatuk. ²Entok ínapo Juan juka buére jóära Diosta yeu púari, Jerusalén bemelatane bitchak, Diosta téhueka bétana kóm huémta, kuna báaremta tülisi áu yáalata bénasi, ä jub báaremta béchïbo. ³Huanäine téhueka bétana senu jáhuita tüisi kusisi jáamta jíkkajak:

—¡Dios én síme gentetamak jóuhuak! Ámemak jíapsinake; bempo éntok ä pueblotunake. Dios éntok ámemaktunake, bem Diostaka. ⁴Dios bem pusim síme ópua tútenake; entok kókkohuame kaitatunake, entok buanhuame junne. Kókosi éehuame junne, entok huántiriam junne, bueítuk jü jita bát ayukaihui béja lütek.

⁵Jü rey bankopo kátekame éntok ínel jiaahua:

—Ínapone símeta én bemelasi johua.

Huanäi ínel inou jiaahua:

—Akë ä jiojte, bueítuk i nokhuame tua lútüria entok lútula huëpo huéiye.

⁶Huanäi ínel inou jiaahua:

—Béja yáasuhuak. Ínapone jü Alfa entok Omega, jü bát huéeme entok chúpëpo huéeme. Huaka bäimukemta, ínapone ä baa miknake, kaita béjtuahuaka, jume bääm yeu chépteme jíapsihuamta yore mákame. ⁷Huä yöokame símeta íkai mabetnake. Ínapo éntok áu Diostunake; áapo éntok ín üussitunake. ⁸Të jume nanahuiam, jume Diosta kaa súalëram, jume jaiti máchiraaku jíápsame, jume jábeta súalame, jume kaa emo jubeka náu jíápsame, jume móriata boojoriame, jume dios yorem yáarim yöreme, entok síme jume ára nókichim, jum baubäa táijta béetëpo entok azuufrekäpom annake. İri jü guoyikun huëpo kókkohuame.

Jü Jerusalén bemela

⁹Huanäi senu ángel jume guoy búsanimmak náikiari,

guoy búsan copam guoy búsan kaa tühua kókoammey chúkula hueenakemtay tápunim jípureme, inou siika. Huanäi ínomak nookak, ínel jíaka:

—Binë huéiye. Ínapone juka kunasemta enchi bíttuanake, jü Kabarata juubi.

¹⁰Huanäi Espíritupo senu buére káhuu entok mejikachikun nee núk siika. Huanäi buére jóära Diosta yeu púari Jerusalénta nee bíttuak, téhueka Diosta tehueka bétana kóm huémta. ¹¹Diosta lóoria jípurey; ä machiria éntok téta tüisi uyorita bénaakay, téta jaspeta bénasi; cristalta bénasi naa machiakay. ¹²Buére jóära Jerusalén chíkola éntok téta kóräita buëuruk mejikachik jípurey, doocem puertakamta. Puertampo éntok huëpul ángelesim jäbuekay, entok téhuam puertammet jiojteritukay; ímëi jume dooce familiam Israelta üusim téhuam. ¹³Täata yeu huë bétana, báij puertam; norte bétana, báij puertam; sur bétana, báij puertam; täata áman huéchë bétana, báij puertam. ¹⁴Jü buére jóära téta kóräi éntok dooce tétam nahuakay. Ámet éntok áma jiojteritukay, jume dooce Kabarata apóstolim téhuam.

¹⁵Jü ínomak nokame éntok ili bakata áy jujünaktehuamta oropo yáata jípurey, buére jóarata entok ä puertam entok ä téta kóräi jünakte báreka. ¹⁶Jü buére jóära naa reekisi náikim tébiakay; ä tébia entok ä buékaa ket nánälaitukay. Jü ángel éntok ä ili bakay ä jünaktek, juka buére

jóarata: guoy mil áma guoy cien kilómetrotukay, ä tébia. Entok jikau bíchaa entok ä buekaa ket nánälaitukay. ¹⁷Huanäi sep téta kóräita jünaktek. Sesenta y cinco méetrom jípurey; jü ángel yoremta áy jujünaktemtay ä jünaktek.

¹⁸Jü kóräi éntok téta jaspepo yáaritutukay; jü buére jóära éntok oro áusülitukay; vik-rio kálakosi bénasi bélojkoakay. ¹⁹Jume buére jóarata kóräi nahuam éntok, síme uyjori tétammeyim tülisi yáaritutukay. Jü nahua bát huéeme jaspetukay; jü guoyiku huéeme zafirutukay; jü bájiku huéeme ágatatukay; jü naikiku huéeme esmerál-latukay; ²⁰jü mamniku huéeme ónicetukay; jü búsaniku huéeme cornaliinatukay; jü guoy búsuniku huéeme crisólitotukay; jü guoj naikiku huéeme beriilotukay; jü bítaniku huéeme topaaciotukay; jü guoj mamniku huéeme crisopra satukay; jü oncepo huéeme jaciintotukay; jü doocepo huéeme amatistatukay. ²¹Jume dooce puertam éntok dooce pérlamtukay; huépü puerta huépül pérlay yáatukay. Jü buére jóära böo éntok oro áusülitukay; bik-riota bénasi naa machiakay.

²²Kanne tiöpota áma bitchak, bueítuk jü Señor Dios síme úttiäaraata jípureme, áapo áma tiöpo, entok jü Kabara kétchi. ²³Täata entok mechata ä machirianakéhui kaa áu bëye, buére jóaratahui, bueítuk Diosta lóoria béchibo bíttu. Jü Kabara éntok ä machiria. ²⁴Jume naciónim jínëutunakeme ä machiriapom naa kannake. Jume

reyim ániat aneme éntok bem yún jita jípureü áu tóijnake, ä yöreka. ²⁵Ä puertam taahuapo jauhuey júne kaa páttiatunake, bueítuk jümü kaita tukaaritunake. ²⁶Huanäi jume naciónim lóoria entok bem yörihuäu áu huériana. ²⁷Kaita jita chicha machi áma kibaknake, o jaiti machik jojoame, entok ára nókichiata boojoriamme junne; ál-la jume bem téhuam libro jíapsihumta Kabarata áttiampo jiojterim.

22 ¹Chúkula bathueta kaa chicha machik nee bíttuak, bää ámey jíapsihuame, vik-riota bénasi bélojkom. Ímëi Diosta entok Kabarata banko rey bétuk bétanam yeu huéiyey, ²jü buére jóarata böo násuku. Ímëi náapo éntok, júya áma yötu, jíapsihumta yore mákame, bathueta íatana entok huáytana. Huásuktiapo doocesi tatakay. Chíkti metpo tatakay. Jume buére júya sáhuam éntok, naciónim ámey jítto béchibotukay. ³Huanäi hua juénasi éehuame áma kaitatunake. Diosta entok Kabarata banko rey áma annake; ä nésahui joame éntok ä yörinake. ⁴Entokim ä pújba bínnake. Ä téhuam éntokim bem kóba méjëríammet jípunake. ⁵Jümü kaita tukaaritunake. Huanäi éntok lámpara machiria entok tää machiria kaa ámeu bínnake, bueítuk Dios Señor ä machiria am máknake. Entokim rey nésaupo yü huásu-huásuktiapo nésaunake.

Cristota yebijnakeu abe yuuma

⁶Huanäi jü ángel ínel inou jiaahua:

—Í nokhuame tua lútüría entok lútula huëpo huéiye. Jü Señor Dios, profetea espíritum áttiakame, ä ängel äbo bíttuak, ä nésaui joame juka läuti yeu huéenakemta am jüneria íaaka.

7—Empo, ¡läutine yebijnake!

¡Diosta tü éäu áamaktunake, jü ä ériame íkái profeciáta nooki, ímí librompo!

8Ínapo Juan íkáine jikkajak, entokne ä bitchak. Chúkula éntokne ä jikkaijsuka entok ä bíttchuka, guókpone áu tónommia kíktek ä yöri báreka, jü ängel íkái nee bíttuakamtahui. 9Të áapo ínel inou jiaahua:

—Ée, ¡júkärë kaa johua! Bueítuk ínapone Diosta nésaui johua, emo Bénasi, entok Cristotahuam émomak aanim, jume profetam, entok síme jume ímí libro jiojteta nok jikkajaka ä joame. ¡Díostë yöre!

10Két ínel inou jiaahua:

—Katë ä éeso, íkái nokta libro profeciápo huémta, bueítuk taahuari yúmaseka huéiye. 11Jü kaa lútula jíápsame éläpo kaa lútula jíápsinake; jü jaiti machik joame éläposu jíba jaiti machik jonake; jü lútula jíápsame éläpo jíba lútula jíápsinake; entok Diosta béchíbo huépülsi jíápsame jíba junéli jíápsinake.

12—Jeehui, ¡ínapone läuti yebijnake, juka enchim kobari ínomak huériaka! Íméine hueepulam nátepola am máknake, juka bem kobakähui. 13Ínapone Alfa entok Omega, jü ä naatëpo huéeme entok ä chúpëpo huéeme, jü bát huéeme entok ä lütëpo huéeme.

14Yúmalasi al-lehuamta jípunake, jume bem sánkom báksiame. Lútüriatam jípunake, jü júya jíápsihuamtahui entok buére jóára puertampo huám ámam kimu béchíbo. 15Të jume chüüm päkum tahuanake; alë Bénasi jume móriäram, jume kaa emo jubeka nau jíápsame, jume yore súame, jume ídolom yöreme, entok síme juka ára nókichiata türeme entok ä joame.

16—Ínapo Jesús ín ängeltane enchimneu bíttuak, íkái iglesiampo enchimneu ä nok íaaka. Ínapone jü naahua entok jü Davidtat yeu simlame, jü chóki mékka machisi machiriame kethuey yeu sisimeme.

17Huanäi jü Espiritu Santo entok jü jubiari ínélím jiaahua:

—¡Binë huéiye!

Jü íkái nok jikkajakame két ínel jiaunake:

—¡Binë huéiye!

Jü bäi mukeme äbo huéenake. Jábe júne ínel éame éntok, bäa jíápsihuamta yore mákame jínake, kaita béjtuaka.

18Ínapo én íkái ámeu nooka, síme huame ímí libropo jiojteta jikkajammehui: Bueítuk jábetaka junne ímí áa béppa áu ä rúktiakátek, Dios jume béttesi kökoam ímí libropo jiojteta áu bíttuanake. 19Entok jábe junne nokta ímí libropo jiojtëpo huémta ä úhuaako, Dios ä áttia ä úhuanake, jum libro jíápsihuamta huëpo, entok buére jóára santo näikiarita, entok jita ímí libropo jiojterita.

20Jü íkái nokame ínel jiaahua:

—Tua lütüría chúbalaposune
äbo yebijinake.

Júnentunake. ¡Jeehui! ¡Äbe
huéiye, Señor Jesús!

21 Jü itom Señor Jesucristota
tühua enchimmaktunake.

Júnentunake.